

Beleef Vlaamse Meesters

WAAR ZE THUIS ZIJN

Begin juni startte *Vlaamse Meesters in Situ*, een initiatief van Openbaar Kunstbezit Vlaanderen dat loopt tot einde september. Het neemt je mee naar 45 sites, verspreid over Vlaanderen, naar kerken en kloosters, kastelen en stadhuizen waar topstukken van Vlaamse meesters nog altijd op hun oorspronkelijke plaats, in situ, te bewonderen zijn. De vaak onbekende meesterwerken zijn echte ontdekkingen, net zoals de plaatsen waar ze al eeuwenlang thuis zijn, vaak ver van het toeristisch gewoel.

OORSPRONKELIJKE OMGEVING Musea verwennen ons met boeiende collecties en tentoonstellingen. Ze tonen grootmeesters, halen vergeten kunstenaars voor het voetlicht... Ze illustreren stijlperiodes en -evoluties, wijzen op regionale verschillen, leggen invloeden bloot... Wat we in een museum niet te zien kunnen krijgen, is de oorspronkelijke omgeving van het kunstwerk. Waar stond dit beeld? Waar hing dit schilderij? Wanneer en hoe zijn ze daar terecht gekomen? En waarom bevonden ze zich uitgerekend in die site en niet in een andere?

Gelukkig is Vlaanderen zo rijk aan kunst dat er nog vele werken, zelfs Topstukken van de Vlaamse Gemeenschap, in hun authentieke context aanwezig zijn. *Vlaamse Meesters in Situ* wijst de weg naar 45 van deze kunstwerken. Het oudste, van het midden van de veertiende eeuw, is *Het Laatste Avondmaal* in de refter van de Gentse Bijlokeabdij (STAM). Enkele sublieme stukken stammen uit de vijftiende eeuw. Een kwart dateert van de zestiende eeuw. Het zijn de unieke retabels in Bocholt, Deerlijk, Geel, Hemelveerdegem en Herentals, naast prachtige schilderijen van onder anderen Goossen van der Weyden in Lier en de Meester van Frankfurt in Watervliet of ook nog het fascinerende *Laatste Oordeel* in het stadhuis van Geraardsbergen.

Ruim de helft van de *Vlaamse Meesters in Situ* dateert van de zeventiende eeuw. Peter Paul Rubens is er uiteraard bij, in Antwerpen en in Aalst, net zoals Antoon van Dyck, in Denendermonde, Gent, Kortrijk en Zaventem. Er zijn de recent herontdekte meesters Michiel Coxcie (Brussel en Gent) en Theodoor van Loon (Brussel, Diest en Scherpenheuvel). Dat ook minder bekende kunstenaars uit de zeventiende eeuw

Een site met een *Vlaamse Meester in Situ* herken je aan de ladder aan de ingang Sint-Jan Baptist ten Begijnhofkerk, Brussel

prachtig werk hebben nagelaten, bewijzen Jan Erasmus Quellinus, Abraham Janssens, Jan Boeckhorst, Melchior de la Mars, Pieter Thys, Vigor Boucquet... Het is een grote variatie aan kunstwerken die na al die eeuwen nog altijd overal in Vlaanderen in situ aanwezig zijn. En dat niet enkel in de toeristische trekpleisters, maar vooral in de kleinere steden en gemeenten, zelfs in weggestoken dorpjes. Die kan je met *Vlaamse Meesters in Situ* ontdekken.

IN KLEUREN EN GEUREN Omdat deze topstukken het verdienen, is gezorgd voor een optimale belichting. De kunstwerken zijn dus ook letterlijk uit het verborgene gehaald en in het licht gezet. Bij elke *Vlaamse Meester in Situ* staat een aan-

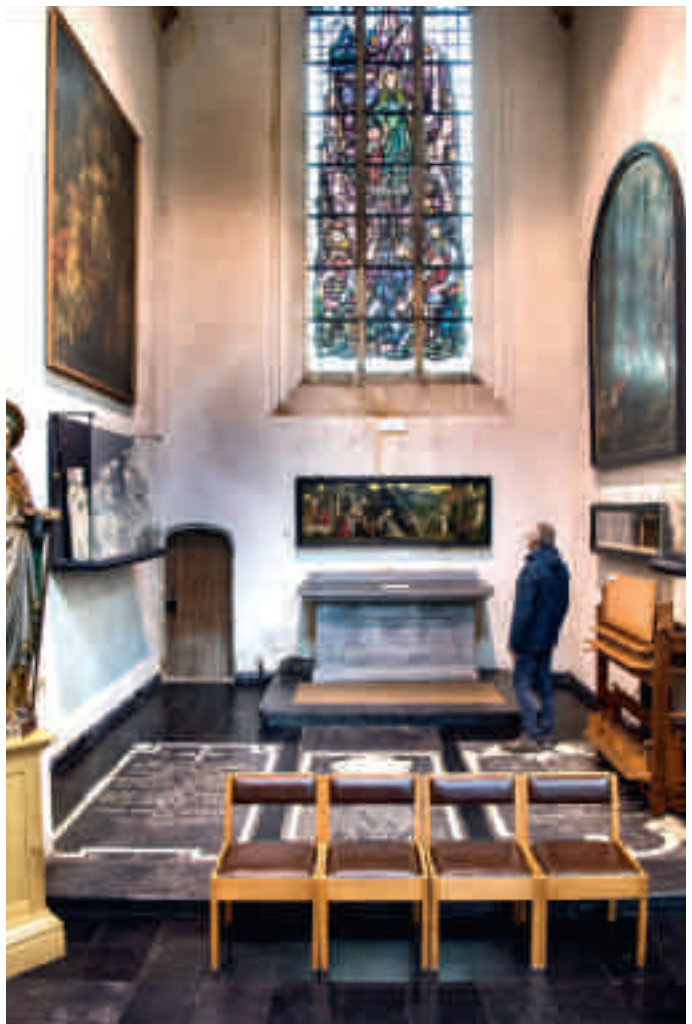
raakscherm dat je in woord en beeld laat kennismaken met het kunstwerk, met oog voor sublieme details. Je vindt er informatie over de kunstenaar en over hoe en waarom het werk op die plek is terechtgekomen. Er zijn audioverhalen voor kinderen en voor volwassenen en er zijn filmpjes waarin iemand vertelt over haar of zijn band met het kunstwerk. Ali, een vluchteling die wekenlang sliep in de Brusselse Begijnhofkerk onder het altaarstuk met *De heilige Ursula* van Theodoor van Loon, keert terug naar die plek. Politieagent Gawein Antonie stapt af bij *Het oordeel van Cambyses*, een gerechtigheidstafereel van Vigor Boucquet in de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Nieuwpoort. De prior van het Augustijnenklooster in Gent toont *De besnijdenis van het kind Jezus*, een meesterwerk van Melchior de la Mars. Het klooster is niet voor het publiek toegankelijk, maar speciaal voor bezoekers van *Vlaamse Meesters in Situ* gaan de deuren open. Schrijnwerker Walter Luyckx kijkt naar taferelen uit het leven van zijn collega Sint-Jozef op een vijftiende-eeuws paneel in de Sint-Catharinakerk in Hoogstraten.

Nog op de aanraakschermen vind je andere mooie kunstwerken in de site en interessante bezienswaardigheden in de buurt. Bij vijf *Vlaamse Meesters in Situ* plaatste Peter de Cupere, een geurkunstenaar die tentoonstelt in binnen- en buitenland, een bidstoel waarop je een geur kan opsnuiven die geïnspireerd is op het daar aanwezige werk. Wierook, lelies, bosgrond, komijn en rozen brengen je met je neus in het schilderij. De scenografie is discreet gehouden en draagt bij tot de authentieke ervaring van het kunstwerk en zijn historische omgeving.

ZIEN EN BELEVEN De 45 *Vlaamse Meesters in Situ* brengen je doorheen heel Vlaanderen, van Bocholt tot Nieuwpoort. Laat je bij je ontdekkingsstocht inspireren door het aanbod van de toeristische diensten die de verkenning van meer-

dere sites hebben gecombineerd in boeiende dagjes uit. De Rubens in Aalst en de Van Dyck in Dendermonde samen te bezoeken met de fiets of per boot langs de Dender, de Vigor Boucquet-fietsroute tussen Veurne en Nieuwpoort, een mooie tocht naar de schilderijen van Theodoor van Loon in Scherpenheuvel en Diest, wandelingen in Brussel en Gent, nieuwe *Vlaamse Meesters in Situ*-fietsroutes langs de altaarstukken en oude meesters in de Kempen, de Vlaamse Ardennen, het Meetjesland of tussen Maaseik en Bocholt.

Vlaamse Meesters in Situ heeft heel wat enthousiasme losgeweekt in de steden en gemeenten die aan het project deelnemen. Ze zijn terecht trots op hun topstukken die ze al eeuwenlang koesteren. Een flink aantal schilderijen is recent

Een uniek paneel in de Sint-Catharinakerk in Hoogstraten met *Taferelen uit het leven van de heilige Jozef* (1450-1500), geschilderd door een anoniem meester

FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

Links: Voor *Vlaamse Meesters in Situ* open [zi](#) schitterende *Mariaretabel* (ca. 1525)

in de Sint-Laurentiuskerk in Bocholt - FOTO: SASKIA VANDERSTICHELE

Om de stijlevolutie bij Antoon van Dyck te kunnen zien, stap je gewoon twee kerken in Vlaanderen binnen: rechts de nog Rubensiaanse *Sint-Martinus* (ca. 1620) in de Sint-Martinuskerk in Zaventem en links Van Dyck op zijn best in de eigen stijl met *De aanbedding der herders* (1631) in de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Dendermonde - FOTO'S: SASKIA VANDERSTICHELE

gerestaureerd, zodat ze zich op hun best aan de bezoekers kunnen tonen. Met geestdrift bieden ze een hele waaier activiteiten aan die hun Vlaamse meester in de verf zetten: themawandelingen, rondleidingen, concerten, lezingen... Alle informatie hierover en ook over de uitgestippelde routes en de openingsuren van de sites vind je op www.vlaamsemeestersinsitu.be. De website bundelt eveneens alle informatie, inclusief audioverhalen en filmpjes, die op de 45 aanraak-schermen bij de kunstwerken te vinden is (zie blz. 31). En er is ook nog een boek, een extra gids die je op je tocht langs *Vlaamse Meesters in Situ* begeleidt. Daarvan verschijnen twee versies: een 'gewoon' boek, waarin de kunstwerken zijn afgedrukt, en een stickerboek, waarin de reproducties van de werken dienen gekleefd te worden. Iets heel speciaals zijn de 'wrijf & ruik' -prenten in het boek (zie blz. 28).

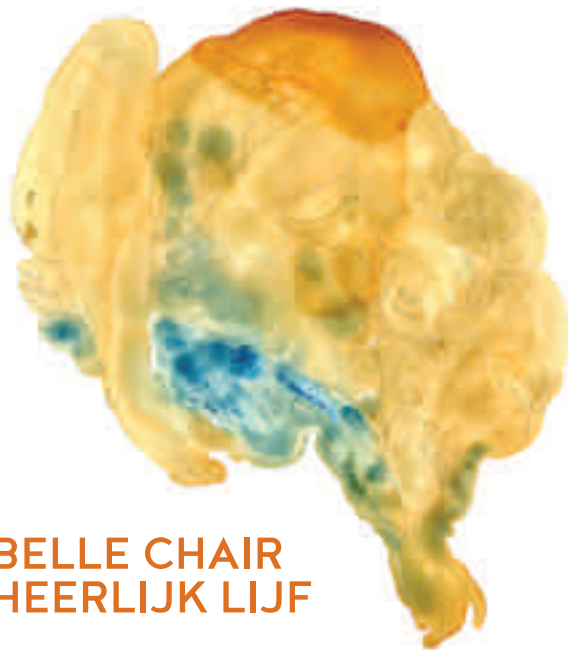
Er is verrassend veel te zien en te beleven in en rond de sites waar de *Vlaamse Meesters in Situ* te bewonderen zijn. Neem de tijd. Beleef de bijzondere ervaring om kunstwerken in hun oorspronkelijk milieu te bekijken. Ontdek als in een schatkamer de vele andere meesterwerken in onze kerken. Geniet van een wandeling in een stad of een dorp, op pleintjes, door landschappen, langs kronkelwegen en in stiltegebieden. Dat is *Vlaamse Meesters in Situ*.

—
MARK VANVAECK

INFO *Vlaamse Meesters in Situ*, nog t.e.m. 30 september 2019

www.vlaamsemeestersinsitu.be

MICHAEL BASTOW

**BELLE CHAIR
HEERLIJK LIJF**

19.05.19 — 01.09.19 www.emileverhaeren.be

VERHAERENMUSEUM SINT-AMANDS